

CGO-MAGAZINE APRIL 2009

IN DIT NUMMER:

Examens zijn heel anders!

zie pag. 5

Abracadabra uitgelegd

zie pag. 6

De kwalificatiestructuur

zie pag. 9

Marianne Dieleman aan
het woord

zie pag. 1

ROC WESTERSCHELDE

Vernieuwing in het onderwijs?

Van harte welkom in dit eerste CGO-magazine van het ROC Westerschelde. U hoort van alles over de vernieuwingen. “Maar wat doen ze toch allemaal daar op school? Wat willen ze en hoe doen ze dat?”, zult u zich misschien afvragen. In dit blad gaan we wat dieper in op de ontwikkelingen van het competentiegericht onderwijs. Interviews, achtergronden, ect. geven u een beter beeld van de vernieuwingen. Dit magazine is bedoeld voor ouders, bedrijven en alle andere belangstellenden. Heeft u tips voor artikelen in het volgende magazine? (september 2009) Neem dan contact op met de redactie. (zie colofon)

MARIANNE DIELEMAN: “ IK BEN BLIJ MET CGO”

Marianne Dieleman-de Jong is coördinator van de opleidingen administratie. Ze heeft de ontwikkeling van de laatste jaren van nabij meegemaakt.

Wat is het meest veranderd met het invoeren van het competentiegericht onderwijs bij de administratieve opleidingen?

“De leerlingen werken met projecten, waardoor de vakken geïntegreerd zijn.”

Welke voordelen zie je aan de veranderingen?

“De leerlingen leren meer initiatief nemen, plannen en organiseren. Bovendien vinden ze het leuk om te doen. Zelf vind ik een groot voordeel dat ze op hun beroepshouding worden beoordeeld, waardoor veel sneller duidelijk wordt of een leerling geschikt is voor het beroep. Bijvoorbeeld: een commerciële leerling die zichzelf niet kan verkopen...dan kun je je afvragen of hij wel de geschikte persoon is voor deze opleiding”.

Zie je ook negatieve aspecten aan de veranderingen?

“Als we de kenniscomponent voldoende aandacht blijven schenken, ben ik heel blij met CGO. Een nadeel vind ik dat het landelijk gezien te vaag is omschreven wat leerlingen moeten kunnen. Dan gaan scholen het te veel zelf invullen. Een leerling uit Groningen die naar Terneuzen verhuist, moet er van op aan kunnen dat de inhoud van de opleidingen hetzelfde is.”

Wat vinden de leerlingen van de veranderingen?

Het werken aan projecten vinden de leerlingen prettig. Het is concreet. Een voorbeeld van een project is “Center Parks”. De leerlingen simuleren secretaresses aan de balie van Center Parks te zijn. Ze ontvangen een Frans sprekende klant, ze moeten een kostenberekening maken, etc. Op die manier gebruiken ze de aangereikte kennis onmiddellijk in een beroepssituatie.”

Project besturingstechniek Elektrotechniek:

Ad-Jan Willemsen en Harjon Spakman zijn twee leerlingen uit de 2e klas Elektrotechniek niv. 4. De jongens zijn bezig met het project Besturingstechniek. Tien leerlingen vormen een projectgroep en Ad-Jan en Harjon vormen samen 1 van de 5 subgroepjes.

Ze zijn aan het uitzoeken hoe een domoticasysteem werkt. Ad-Jan legt uit: "Met een domoticasysteem kun je alle elektrische apparaten in je huis automatiseren. Zo dat 's morgens als je wakker wordt, de koffie vers gezet is, de verwarming op temperatuur is, de lichten in het huis aan zijn en je in de oven de vers afgebakken broodjes kunt vinden. Met behulp van dit apparaat kunnen we leren hoe dat programmeren in zijn werk gaat."

De jongens hebben niet eerst een uitleg van de docent gehad. Ze zijn aan de hand van een aantal opdrachten zelf begonnen met het uitzoeken. Wanneer ze er niet uitkomen, kunnen ze de docent erbij halen, die hen op weg helpt. Hebben ze niet liever "gewoon" les? "Ik zoek het liever zelf uit", vertelt Ad-Jan. "Als ik hier een uurtje mee werk, dan leer ik meer dan wanneer een leraar het uitlegt. Dan onthoud ik het veel beter..."

Alle tien de groepsleden moeten de opdrachten doen, maar de vijf groepjes zijn elk met een ander onderdeel bezig. Over een tijd moeten ze presenteren wat ze hebben geleerd.

UITDAGEND ONDERWIJS

Ad Jan Willemsen (2e klas Elektrotechniek niv. 4; rechts op de foto):

"Als ik een uurtje hiermee werk, weet ik meer dan na een hele middag luisteren"

MULTITECH:

In de realiteit worden er zelden projecten gerealiseerd waarbij slechts 1 technische richting is betrokken. Multidisciplinaire teams, waarbij een bouwkundige samenwerkt met de werktuigbouwkundige, de schilder, de stucadoor en de elektriciens, komen veel vaker voor.

Multitech beoogt zo'n realiteit na te bootsen. In teams met leerlingen uit verschillende opleidingen, worden projecten uitgevoerd. Iedere leerling denkt na over oplossingen, waarbij ze vanuit hun eigen richting ideeën aandragen.

Na verloop van tijd gaan ze zich steeds meer specialiseren in de technische richting van hun keuze.

Gertjan van der Brugge: “CGO verstandig invoeren”

De nieuwe voorzitter van het College van Bestuur van het ROC Westerschelde is een groot voorstander van het competentiegericht leren (CGO).

Waarom bent u een voorstander?

“De wereld ziet er nu heel anders uit dan 25 of 50 jaar geleden. Het zou wonderlijk zijn als onderwijs hetzelfde was gebleven. Onderwijs moet met zijn tijd mee gaan, op een verstandige wijze, geleidelijk aan, geen revoluties. Eigenlijk had het Competentiegericht Onderwijs een valse start, doordat het vanuit Den Haag door zgn. ‘grote visionairs’ werd gelanceerd. Dat veroorzaakte naar mijn idee, terechte weerstand. Die fase zijn we nu voorbij. Veel mensen die ik spreek, ook voormalige felle tegenstanders, vinden het Competentie Gericht Onderwijs eigenlijk nog niet zo’n verkeerd concept.”

Heeft u elders iets soortgelijks zien werken?

“Van nabij heb ik het Probleemgestuurd Onderwijs (PGO) op de universiteit van Maastricht meegemaakt. Het concept is iets anders, maar de ontwikkeling die dit onderwijs heeft doorgemaakt, lijkt op dat van Competentiegericht Onderwijs. Ook bij PGO wordt kennis niet traditioneel overgedragen, maar moeten leerlingen zelf actief kennis verwerken. Net als bij CGO zei men in het begin dat het niet zou werken, maar het tegendeel blijkt waar. Het is juist erg succesvol”.

Hoe kijkt u, als nieuwe voorzitter tegen de voortgang van het CGO van het ROC Westerschelde aan?

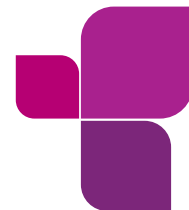
“Het ROC Westerschelde voert op dit moment CGO verstandig in. Ik zou niet voorop willen lopen in dit proces. Geen ouder vindt het prettig dat er met zijn of haar kind wordt geëxperimenteerd. Leerlingen willen ook geen proefkonijn zijn. Het bedrijfsleven heeft behoefte aan vaste waarden in het onderwijs. Het ROC Westerschelde zit in de goede middenmoot. Veel docenten werken al volgens CGO zonder het zo te noemen. De huidige manier van invoering houdt helaas wel in dat de “winkel open is tijdens verbouwing”. Dat betekent soms extra druk en dat betekent ook dat er grote verscheidenheid per opleiding is qua faciliteiten. We zien hier heel moderne praktijklokalen maar ook traditioneel ingerichte lesruimtes”.

Wat is volgens u, het moeilijkste aan het invoeren van de onderwijsvernieuwing?

“Ieder van ons heeft een beeld van onderwijs zoals hij of zij dat zelf heeft gehad. Het is daarom lastig om een gezamenlijk beeld te creëren van het toekomstig onderwijs. Wat ook niet meehelpt, is dat van de beleidsmakers in Den Haag, niemand op een Mbo-school heeft gezeten.

Voor de medewerkers is het lastig dat de onderwijsontwikkeling moet plaatsvinden naast het normale werk. Dat betekent extra werk en inspanning. We mogen er best trots op zijn wat we in dat kader in Zeeuwsch-Vlaanderen allemaal bereiken.”

Waarom competentiegericht onderwijs?

Het onderwijs, bedrijfsleven en de overheid hebben met competentiegericht onderwijs een aantal doelen voor ogen, dat voortkomt uit de veranderde samenleving en arbeidsmarkt.

De eerste reden is een betere aansluiting tussen mbo-opleidingen en de arbeidsmarkt. Naast kennis en vaardigheden, betekent dit ook het verwerven van beroepshouding.

Ten tweede willen we een betere aansluiting tussen opleidingen en de belevingswereld van jongeren en jongvolwassenen: maatschappelijke en technische ontwikkelingen maken het noodzakelijk om het onderwijs aan te passen om studenten te boeien en te binden. De competentiegerichte kwalificatie-

We leren:

10% van wat we lezen

20% van wat we horen

30% van wat we zien

50% van wat we zien en horen

70% van wat we met anderen bespreken

80% van wat we doen

90 % van wat we aan anderen uitleggen

structuur biedt scholen de mogelijkheid om het onderwijs zelf vorm en inhoud te geven en het aan te laten sluiten bij de onderwijsvisie en de studenten op de school.

De derde reden is om jongeren betere mogelijkheden te bieden om door te stromen van het mbo naar het hbo.

“Vroeger was het beter...veel overzichtelijker. Je ging naar de LTS en dan de MTS en dan ging je werken....”

“Ze moeten gewoon les krijgen zoals ik dat gehad heb.....dan pas leren ze een vak....”

“Je hebt niveau 1, 2, 3 en 4 in het MBO. Ik weet niet wat die niveaus betekenen.... wat was er fout aan MTS en MEAO?”

KRACHTIGE LEEROMGEVINGEN

Weer zo'n term: krachtige leeromgevingen. Hiermee wordt bedoeld een omgeving die uitdaagt om te leren. Als een leraar alleen maar uitlegt, en niks laat zien, laat doen, laat horen of de leerlingen er niet mee aan het werk zet, is er geen sprake van een krachtige leeromgeving. Wat dan wel? De docent biedt werkvormen aan waardoor een leerling actief en zelfstandiger aan de slag kan. Het liefst in groepjes. Zodat er een maximaal effect ontstaat van de gegeven les. (zie kadertje bovenaan)

Dudu: "Een fijne manier van examineren..."

Dudu Basagac (18) zit in de 1e klas helpende zorg en welzijn, niv. 2. Ze loopt stage in Stichting Woonzorg West Zeeuws-Vlaanderen, locatie De Stelle te Oostburg.

In haar opleiding is er geen sprake van een "eindexamen". Dudu legt uit: "Elke periode moeten we een aantal proeven afleggen. Aan het eind van het tweede jaar moeten alle proeven afgetekend zijn".

Vorige week had Dudu de proeve "bed verschonen terwijl client erin ligt" met goed gevolg afgelegd.

"Je moet dan eerst een werkplanning maken. Dan denk je al na over hoe je het aan gaat pakken. Dan moet je het doen, terwijl je praktijkopleider en werkbegeleider toekijken. Daarna praat je nog een minuut of twintig na, waarbij je moet uitleggen waarom je het zo gedaan hebt. Hierbij komt de theorie aan bod", vertelt Dudu. "Zo is het heel duidelijk hoe de theorie en de praktijk op elkaar aansluiten".

Ook op school moet ze toetsen doen. De opleiding Zorg en Welzijn werkt met zgn. prestaties. Dudu is nu bezig met prestatie 18. Dat is een casus, waar opdrachten bij horen. In een groepje bespreken ze de theorie-opdrachten en oefenen ze de praktijkopdrachten die er bij horen. Zo heeft ze net geoefend met het aantrekken van steunkousen en het maken van flesvoeding voor een baby.

Na het afronden van een prestatie volgt een mondelinge of schriftelijke toets over de theorie. Ook worden de praktijkopdrachten geëxamineerd.

Proeve van bekwaamheid:
Laten zien wat je kunt!

'Leuk, al die praktijk. Maar hoe staat het met de theorie?'

Theorie is heel belangrijk. Een kapster moet weten welke kniptechnieken er zijn, een automonteur moet verstand hebben van elektronica. Die kennis doen zij op in theorielessen. Er is in alle opleidingen ook veel aandacht voor Nederlands, vreemde talen en rekenen/wiskunde. Leerlingen leren kennis toepassen in de praktijk en ontwikkelen op die manier vaardigheden.

Daarnaast wordt van werknemers verwacht dat zij kunnen samenwerken, goed communiceren en klantgericht zijn. Het geheel van kennis, beroepsvaardigheden en houding noemen we competenties. Het onderwijs op ROC Westerschelde richt zich op kennis, vaardigheden én gedrag.

POP EN PAP?

REFLECTIEGESPREKKEN?

PORTFOLIO?

ASSESSMENT?

Vroeger had je een klassenleraar. Die hield de 10-minutengesprekjes met je ouders. Je haalde voldoende of onvoldoendes, en dat was bepalend of je “overging” of niet.

Tegenwoordig lijkt de begeleiding van de leerlingen Abracadabra. Wat is dat: een POP? En een PAP? Wat zijn reflectiegesprekken en wat doe je met een portfolio? Is een assessment een soort examen?

De opleiding begint met een zgn. startassessment. Dat is een soort onderzoek en bestaat uit de volgende onderdelen: Welke vaardigheden heeft de leerling al; welk reken- en taalniveau heeft de leerling; welk instroomniveau voor bijvoorbeeld Engels heeft hij of zij; heeft de leerling recht op vrijstelling; moet er sprake zijn van maatwerk, etc.

Na het startassessment start de leerling de opleiding met een Persoonlijk Actie Plan (PAP) voor de kortere termijn. Hierin staat welk traject hij of zij gaat volgen, welke onderdelen van de opleiding de leerling moet gaan doen om mee te beginnen.

Een basis van een portfolio is dan al gelegd. Het portfolio is een verzameling van documenten waarmee je kunt bewijzen wat je hebt geleerd en toegepast. De uitslagen van alle toetsen en proeven worden opgenomen in het portfolio. De studieloopbaanbegeleider (SLB) begeleidt de leerling gedurende zijn hele opleiding. De SLB heeft op van tevoren geregelde momenten reflectiegesprekken met de leerling. De begeleider leert de leerling zijn eigen handelen kritisch te bekijken. “Wat ging goed, wat niet? Wat zou je de volgende keer anders doen? Hoe dan?” In de loop van het eerste half jaar ontwikkelt de leerling een Persoonlijk Opleidings Plan (POP). Uit de gesprekken volgt een nieuw Persoonlijk Actieplan (PAP) met de aandachtspunten voor de kortere termijn. Een POP is een plan voor de hele opleiding, op de langere termijn.

Snap je ‘t nou?

‘Het mbo levert prima vakmensen af. Waarom het onderwijs veranderen?’

Het middelbaar beroepsonderwijs leidt vakmensen op. Dat was zo, dat is zo en dat blijft zo. Maar de arbeidsmarkt is veranderd. De – regionale – beroepspraktijk moet nog veel meer worden verweven in het onderwijs. Zodat leerlingen na hun examen goed beslagen ten ijs komen. Ook de leef- en belevingswereld van jongeren is veranderd. Leerlingen hebben behoefte aan variatie. Daarom bestaat het onderwijs op ROC Westerschelde uit een mix van aansprekende lesvormen: praktijklessen, werkgroepen, stages...

HERBIE KROCKE: “ STRAKS WETEN WE NIET BETER”

Herbie Krocke is training coordinator bij Dow Benelux B.V. Competentiegericht opleiden is voor Dow niks nieuws. In 1998 introduceerde het bedrijf het competentieprofiel bij de werknemers.

“Deze manier van werken heeft heel wat verandering gebracht. Eerst moet je duidelijk maken wat competenties zijn,” vertelt Herbie. “We hebben ze heel goed moeten omschrijven en verduidelijken tot op detailniveau. Dit speelde in de jaren 1998 tot 2001. Het moest duidelijk worden wat wij bedoelden met initiatief, innovatief etc.

De functieomschrijving veranderde in een rolomschrijving waarin kritische competenties werden benoemd voor de rol. Bijvoorbeeld voor een operator: initiatief, teamwork en interpersoonlijke effectiviteit.

Ik denk dat onze werknemers anders zijn gaan werken, anders zijn gaan nadenken. Niet alleen vakmanschap is een belangrijke competentie, maar ook de manier waarop je met elkaar omgaat (persoonlijke effectiviteit) en hoe je met elkaar samenwerkt (teamwerk) etc. Dit was een hele andere benadering en het heeft ook even geduurd maar een ieder is hierdoor anders gaan werken en werk gaan uitvoeren. Het invoeren van dit systeem stond niet op zichzelf, er werden tegelijk een aantal andere systemen en manieren van werken ingevoerd (werkprocessen) waardoor er een andere benadering ten aanzien van de werkzaamheden werd gevraagd.

We merken uiteraard al verschil bij de leerlingen, maar dat is meer in de zin van dat ze worden beoordeeld op competenties. Leerlingen zullen dit als een vast gegeven gaan beschouwen omdat ze er min of meer

mee opgroeien. Naar mijn idee zal het wel aanslaan in het onderwijs en we zullen over een aantal jaren niet beter weten. Of alles zo blijft, zoals nu, lijkt me niet omdat er nog veel veranderingen zullen plaats vinden op gebied van competenties. Het zou leuk zijn als we naar een behapbaar aantal competenties zouden gaan in het onderwijs en dat deze voor 80% gelijk zouden zijn in het gehele onderwijs, dus een flinke overlap van competenties bij VMBO, MBO en HBO. De diepte van de competentie kan uiteraard verschillen per opleidingsniveau, je verlangt van een HBO'er meer diepte in de competentie “initiatief” dan van een VMBO'er, maar ze zouden allemaal toch de zelfde sets aan competenties moeten bezitten.”

Michael Jongkamp is kennisnetambassadeur

Kennisnet is een organisatie die het onderwijs wil ondersteunen en stimuleren van het goed gebruik van ICT voor leren. Michael Jongkamp neemt namens het ROC Westerschelde deel in dit platform. Michael werkt op de afdeling E-learning van het ROC.

Michael: "Wij adviseren management en docenten in het gebruik van ICT in het onderwijs. We zijn op de hoogte van de ontwikkelingen van bijvoorbeeld een digitaal portfolio, diverse elektronische leeromgevingen (ELO's), allerlei hulpmiddelen als competentiemeters, trajectplanners en presentiesystemen. Alles wat het onderwijs sneller, makkelijker en leuker kan maken. We ondersteunen en stimuleren de invoering hiervan".

De computer is niet meer weg te denken uit de maatschappij, en dus ook niet uit het onderwijs. Een docent kan nu gebruik maken van zijn mail (sneller) en kan zijn lesmateriaal op een ELO plaatsen, waardoor het voor leerlingen altijd toegankelijk is (makkelijker). En in plaats van statische plaatjes uit een boek, kan een leerling nu een film op zijn laptop bekijken waarin de werking van een bepaalde machine gedemonstreerd wordt.

"Als kennisnetambassadeur ga ik regelmatig op andere scholen kijken. Ik bespreek dan de voor- en nadelen van de door hen gebruikte systemen. Op die manier krijg je waardevolle informatie voor je eigen school, en voorkom je dat een school in valkuilen trapt".

"Iedere docent moet beschikken over voldoende vaardigheden om om te kunnen gaan met de beschikbare ICT-middelen", vertelt Michael. "De meeste docenten weten van alles een beetje. Daar proberen wij met cursussen op in te spelen."

Onderwijzen leidt niet vanzelf tot leren. Leren is je iets eigen maken. Leren is gericht op inzicht en toekomstig handelen. Het leren voor een proefwerk is iets anders, dat valt onder de noemer 'onthouden'. Je leert hard en veel om die kennis tijdens het proefwerk te kunnen gebruiken, voor een goed cijfer. Het is in wezen opslag van kennis zonder dat de leerder weet wat hij er mee moet, na het proefwerk of examen.

WAT IS LEREN?

Leren is iets wat je niet kunt zien. Het gebeurt in je hoofd. De leerder neemt informatie op door het lezen van een boek of door te luisteren naar de uitleg die de leraar geeft of door met iemand van gedachten te wisselen. Als het goed is komt de informatie er weer 'bewerkt' uit: de leerder kan een gedachtegang verwoorden of een probleem oplossen. Het bewerken van informatie tot nieuwe inzichten en vaardigheden en de zorg dat dit goed gebeurt, wordt leren genoemd.

Om een succesvol leerder te zijn moet de leerder gemotiveerd zijn. Ook is een voorwaarde dat hij bereid is om na te denken over hetgeen hij hoort. Hij moet zichzelf vragen stellen en een verbinding kunnen maken met hetgeen hij al wist en hetgeen hij als nieuwe informatie tot zich neemt.

Uitgangspunten voor de vernieuwing zijn:

- onderwijs moet leiden tot inzicht en begrip;
- de beste drijfveren om te leren zijn nieuwsgierigheid en een drang om dingen te ontdekken;
- de motivatie van leerders wordt vergroot als zij invloed hebben op de lesstof, op het tempo waarin gewerkt wordt en op de manier hoe geleerd wordt;
- samenwerking met medeleerders stimuleert tot leren.

DE KWALIFICATIESTRUCTUUR

Voor elke beroepsgroep is er een kenniscentrum. Misschien heeft u wel eens gehoord van Kenteq (techniek), KC Handel (detailhandel), Ecabo (administratief) of Calibris (zorg en welzijn). De Kenniscentra hebben voor de onderwijsinstellingen kwalificatiedossiers opgesteld. Een kwalificatiedossier beschrijft voor een beroep of beroepsgroep:

- de inhoud van het beroep;
- de benodigde competenties voor een beginnende beroepsbeoefenaar;
- de benodigde kennis en vaardigheden voor een beginnende beroepsbeoefenaar.

De kwalificatiedossiers zijn gebaseerd op competenties.

Een competentie is in principe een combinatie van kennis, vaardigheden en houding.

Er zijn op dit moment 237 kwalificatiedossiers. Vanaf augustus 2010 moeten alle mbo-opleidingen al hun opleidingen in lijn met de kwalificatiedossiers aanbieden. Tot die tijd is er nog sprake van een experimenteerfase.

Wat staat er allemaal in zo'n kwalificatiedossier? Als voorbeeld nemen we de opleiding tot verkoper.

Allereerst geeft het dossier, naast wat algemene informatie, een typering van de beroepsgroep. (zie voorbeeld 1)

Ook geeft het dossier een overzicht van de kerntaken en werkprocessen. (zie voorbeeld 2)

voorbeeld 2

Kerntaak	Werkproces	Uitstroom		
		U1	U2	U3
Kerntaak 1: Ontvangt en verwerkt goederen	1.1 Ontvangt goederen	x	x	x
	1.2 Slaat goederen op	x	x	x
	1.3 Vult vaste artikelpresentatie aan	x	x	x
	1.4 Bouwt tijdelijke presentaties op	x	x	x
	1.5 Verzorgt de winkel en/of de opslagruimte	x	x	x
	Kerntaak 2: Verkoopt en verleent service	2.1 Ontvangt en benadert klanten	x	x
2.2 Voert verkoopgesprek		x	x	x
2.3 Levert branchespecifiek maatwerk		x		
2.4 Plaatzet een bestelling voor een klant		x	x	x
2.5 Neemt klachten aan		x	x	x
2.6 Neemt deel aan werkoverleg		x	x	x
Kerntaak 3:				

voorbeeld 1

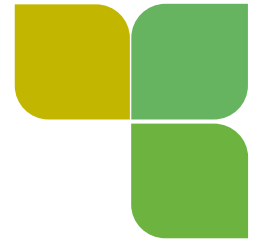
TYPERING VAN DE BEROEPENSGROEP: VERKOPER

De verkoper werkt in zowel het MKB als het GWB en in zowel de food- als non-food sector. De verkoper valt onder de hiërarchische verantwoordelijkheid van de afdelings-, filiaalmanager of de ondernemer. De verkoper heeft te maken met allerlei aspecten van het verkoopvak. Het contact met de klant staat voorop, zowel bij het voeren van het verkoopgesprek als bij de financiële afhandeling. De verkoper besteedt ook een deel van zijn tijd aan het op aantrekkelijke wijze presenteren van artikelen en het schoonhouden van de winkel om een goede indruk bij de klant achter te laten. Hij zorgt dat de presentaties op orde blijven. Hiervoor houdt hij zich ook bezig met het ontvangen en opslaan van goederen.

De verkoper heeft een uitvoerende rol en past standaardprocedures toe of combineert deze met elkaar. Hij werkt veelal in teamverband en draagt verantwoordelijkheid voor zijn eigen takenpakket.

Naast een klantgerichte houding is de verkoper ook sociaalvaardig en flexibel. Hij heeft een commerciële en professionele instelling en is servicegevoelig. De verkoper laat een stimulerende en motiverende beroepshouding zien in de omgang met klanten, collega's en leidinggevenden.

U kunt de digitale kwalificatiedossiers bekijken op de site van Colo, de vereniging van kenniscentra beroepsopleidingen bedrijfsleven. Het coördinatiepunt van Colo heeft de dossiers verzameld en op alfabetische volgorde gerangschikt. U kunt op de site ook per sector of uitgebreid zoeken. (www.kwalificatiesmbo.nl)

Het loopbaanperspectief ("Wat kun je na deze opleiding nog gaan doen?") en de trends binnen deze beroepsrichting komen ook aan bod. (zie voorbeeld 3)

voorbeeld 3

'Over welke competenties moeten de leerlingen beschikken?'

ROC Westerschelde gaat uit van 25 competenties die uit verschillende onderdelen (componenten) bestaan. Zo bestaat bijvoorbeeld de competentiesamenwerken en overleggen uit onder andere de volgende componenten: afstemmen, proactief informeren en bevorderen van de teamgeest. De werksituatie 'bepaalt' welke componenten van een competentie het zwaarst wegen.

Wetgeving en regelgeving	De aanscherping van wet- en regelgeving op aspecten als hygiëne, milieu en aansprakelijkheid vragen van de verkoper een alerte houding. Hij moet up-to-date zijn en blijven met betrekking tot veranderende wet- en regelgeving.
Ontwikkelingen in de beroepsuitoefening	<p>Toenemende complexiteit van producten en snellere productverandering door technologische ontwikkelingen vragen van de verkoper een actieve houding om bij te blijven op het gebied van trends en ontwikkelingen.</p> <p>Automatisering van bedrijfsprocessen vragen van de verkoper tevens een lerende houding: hij zal bereid moeten zijn om bij te leren om goed te kunnen functioneren in de organisatie.</p> <p>Ook de verandering in de samenleving (onder invloed van 24-uurseconomie, vergrijzing, krimp en groei van de economie) en de invloed daarvan op klanten en klantbehoeften vraagt van de verkoper een open en flexibele houding. Hij zal zich aan de veranderingen moeten aanpassen.</p>

Onderstaande taak 1: ontvangt en verwerkt goederen	Competenties														
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
Verkprocessen															
1. Ontvangt goederen					●	●						●	●		
2. Slaat goederen op					●	●						●	●		
3. Vult vaste artikelpresentatie aan					●	●						●	●		
4. Bouwt tijdelijke presentaties op											●	●	●		
5. Verzorgt de winkel en/of de opslagruimte					●	●						●	●		

COMPETENTIEMATRIX

Hiernaast een voorbeeld van de competentiematrix. De verkoopmedewerker moet goederen ontvangen (werkproces 1) en heeft daar .o.a. competentie E en L voor nodig. E is samenwerken en overleggen en L is materialen en middelen inzetten.

In totaal zijn er 25 competenties, die voor iedere opleiding hetzelfde zijn. De context waarin de leerlingen ze moeten toepassen zijn verschillend, afhankelijk van de opleiding.

Sinds 2004 experimenteren de ROC's met competentie-gerichte opleidingen. Deze opleidingen gaan niet meer uit van de zogenoemde eindtermen, maar van competenties die zijn beschreven in kwalificatiedossiers. Een deelnemer moet over de juiste competenties beschikken om een diploma te halen.

COMPETENTIEGERICHT ONDERWIJS OP HET ROC WESTERSCHELDE

Op naar 2010

Op 1 augustus 2010 moeten alle scholen al hun opleidingen competentiegericht aanbieden.

Wat is competentiegericht onderwijs? Een competentie is een combinatie van kennis, vaardigheden en gedrag. Denk bijvoorbeeld aan plannen en organiseren. Competentiegericht onderwijs gaat ervan uit dat een beginnend beroepsbeoefenaar bepaalde competenties moet hebben. Een student krijgt een diploma als hij kan aantonen over deze competenties te beschikken.

CGO op het ROC Westerschelde

In 2008 heeft het ROC Westerschelde kaders vast

gesteld, waarbinnen de onderwijsvernieuwing plaats moet vinden. De vernieuwing draait om 3 zaken: het lesprogramma, de beoordeling en de begeleiding.

Lesprogramma

Het lesprogramma moet leren uitdagend maken. Uitgaande van realistische beroepssituaties worden de leerlingen uitgedaagd en tot leren aangezet. De leerlingen maken gebruik van diverse werkvormen. Er is veel groepswork. De leerling kan -in beperkte mate- eigen keuzes maken. Het bedrijfsleven en instellingswezen worden betrokken bij het lesprogramma.

Begeleiding

Een leerling leert kritisch naar zichzelf kijken en wordt daarbij geholpen door een studieloopbaanbegeleider. Zo wordt de leerling steeds iets zelfstandiger.

Beoordeling

Er is altijd sprake van een methodenmix, waarbij verschillende vormen van toetsing gebruikt worden.

Opleidingscoördinator Rene Mondriaan:
“Betrokkenheid ouders wordt gewaardeerd”

Het is voor ouders niet altijd even duidelijk wat hun kinderen doen hier op school. Ze zien ze nauwelijks huiswerk maken. Ouders kunnen wel een grote rol spelen, als ze dat willen. In de meeste gevallen wordt het door de leerling als waardevol ervaren, dat pap en mam geïnteresseerd zijn in wat ze doen. Ook de docenten merken, dat leerlingen die hun thuisfront op de hoogte kunnen brengen, meer gemotiveerd zijn dan de leerlingen die thuis geen belangstelling ontvangen.

“Op onze opleiding - ICT-lyceum - houden leerlingen bij in hun portfolio wat ze allemaal doen. Als ouders kun je dat portfolio inzien”, vertelt Rene Mondriaan. “Elk project wordt op verschillende manieren beoordeeld, ook dat is door de ouders in te zien. Vraag uw kind wat het heeft geleerd op school, en toon oprechte belangstelling”.

Rene Mondriaan zit namens de sector techniek in de werkgroep CGO op het ROC Westerschelde. Samen met de overige werkgroepleden heeft hij een implementatieplan gemaakt. In dat plan is te lezen wat het ROC Westerschelde wil met CGO en op welke manier het gerealiseerd gaat worden.

Op de foto: Rene Mondriaan (r) en Rebecca Boelens,(l) die ook lid is van de werkgroep CGO.

Minder theorie en meer praktijk:

WETEN DIE KINDEREN NOG WEL IETS?

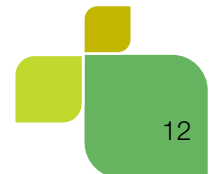
De zorg die veel ouders uitspreken is: “Ze weten zo weinig meer tegenwoordig”. Ouders doelen dan op de kennis die zij vroeger erin gestampt hadden, zoals jaartallen, uit het hoofd rekenen en topografie. Toen waren er immers geen computers, waarop een leerling snel kon zoeken wanneer de tachtigjarige oorlog was. Toen kon je nog niet met je TOMTOM overal komen en toen bestonden er nog niet zulke geavanceerde rekenmachines.

Het mobieltje van de jongeren van tegenwoordig is een almachtig ding. Je kunt er mee fotograferen, internetten, muziek afluisteren, berichtjes sturen, het weerbericht op bekijken, de voetbaluitslagen lezen, er zit een rekenmachine in ...en je kunt er ook nog mee bellen. Een laptop begint zo langzamerhand ook een ‘gewoon’ bezit te worden.

En wees nou eerlijk: als u vroeger deze mogelijkheden had gehad, had u ze niet gebruikt dan? Zou u nog veel uit uw hoofd rekenen als u altijd een rekenmachine op zak had?
Vond u het zo leuk om jaartallen uit uw hoofd te leren? Heeft u daar veel aan gehad in de rest van uw leven?

Jongeren van tegenwoordig kunnen veel meer dan wat wij vroeger konden. Ze weten dan wel minder, maar ze kunnen het wel in no-time opzoeken. Ze kunnen in Google Maps wandelen door de straten in Sydney, ze weten dankzij Google Earth hoe je het snelst in Gambia komt. Informatie die ze niet weten, maar nodig hebben, zoeken ze razendsnel op via het internet.

Hoezo: ze weten zo weinig meer?

ICT-DIENST: TEN DIENSTE VAN HET ONDERWIJS

Mike van Eck werkt nu 6 jaar op het ROC Westerschelde. Toen hij als systeembeheerder begon, stonden er in het ROC 400 computers, inclusief de personeelscomputers. In de zes jaar dat hij hier werkt is dat aantal uitgegroeid tot ca. 1000. Daarnaast hebben tegenwoordig veel cursisten een eigen laptop.

Mike, die nu verantwoordelijk is voor het informatiebeheer binnen de school heeft de ontwikkelingen beleefd van de zijde van de ICT-dienst. “De generatie die niet met computers opgroeide, neemt af. Dat merken wij duidelijk aan de vragen van docenten die wij krijgen. Mensen vinden meer mogelijkheden vanzelfsprekender. Vanuit thuis kunnen inloggen op je schoolweb, je mail thuis bekijken, met meerdere systemen willen werken, etc”.

Ook het belang van goed werkend ICT neemt toe. “Als 6 jaar geleden het netwerk van school ‘eruit lag’, gingen de lessen gewoon door. Als het netwerk nu platligt, is er bijna geen personeelslid meer die zijn/haar werk kan doen” vertelt Mike.

Mike ondervindt wel een groot probleem in de CGO-ontwikkeling: “Een docent of manager spreekt geen ICT-taal en wij spreken geen docententaal. Dat maakt het lastig communiceren met elkaar. Daardoor gaan zaken trager dan we zouden willen.

Een leerling, laat hem ons Peter noemen, meldt zich aan op het ROC Westerschelde. Hij krijgt een intake en een start assessment. Daaruit blijkt dat hij, doordat hij een Engelssprekende vader heeft en vloeiend Engels spreekt, vrijstelling kan krijgen voor Engels. Hij bespreekt zijn wensen en voorkeuren met zijn studieloopbaanbegeleider en samen komen ze overeen welk traject Peter gaat volgen op het ROC Westerschelde.

Peter wil een technische opleiding. Hij start met zijn opleiding, die breed van opzet is, zodat hij nog alle kanten uitkan. Met zijn studieloopbaanbegeleider bespreekt hij

DROOMBEELD

regelmatig zijn ervaringen. Peter werkt voornamelijk met andere leerlingen in projecten aan een realistisch beroepsproduct. Als hij het nodig heeft, neemt hij de theorie op de elektronische leeromgeving erbij. Hij leert samenwerken met anderen. Hij leert kritisch kijken naar zijn eigen handelen en leert om zelf verantwoordelijk te zijn voor zijn houding en gedrag. Na enkele maanden kan er een POP gemaakt worden. (persoonlijk opleidingsplan) Peter geeft aan dat hij interesse heeft in een eigen zaak later. Hij wil daarom een extra cursus volgen bij economie: ondernemersvaardigheden. Peters favoriete vakantie land is Spanje, daarom wil hij ook wel een cursus Spaanse conversatie volgen. Ook dat kan.

Stage lopen kan Peter zodra hij er aan toe is, en zo lang hij het nodig heeft.

Uit een breed aanbod van verschillende cursussen pikt Peter die cursussen eruit, die hij interessant vindt. Op deze manier stelt hij zijn eigen diploma samen. Hij verzamelt alle bewijzen voor zijn competenties in zijn portfolio. Zijn toekomstige werkgever hoeft maar een kijkje te nemen in dit portfolio om te weten wat voor vlees hij in de kuip heeft.

EXAMENVERSLAG INSPECTIE: MEER KWALITEIT IN CGO

De examenkwaliteit van competentiegerichte opleidingen blijkt vaker voldoende (85 procent) dan bij de eindtermgerichte opleidingen (70 procent). Dit staat in het Examenverslag 2007-2008 van de Inspectie.

Verder heeft 78 procent van alle opleidingen in het mbo voldoende examenkwaliteit in huis. En dat ligt boven het landelijke streefdoel van ten minste 70 procent voor het jaar 2010. Dit neemt volgens de staatssecretaris niet weg dat de examenkwaliteit verder omhoog kan en moet.

Ruim een op de vijf instellingen voldoet niet aan de kwaliteitsstandaard. Dit komt onder andere door tekortkomingen in het exameninstrumentarium op de inhoudelijke uitstroomeisen. Bepaalde competenties komen bijvoorbeeld niet aan bod in de examens. Ook voldoen sommige instellingen niet aan de toetstechnische kwaliteitseisen. Er ontbreken dan bijvoorbeeld duidelijke beoordelingscriteria. De staatssecretaris heeft met ingang van 1 augustus 2009 de examenlicentie ingetrokken van vier opleidingen bij vier instellingen. ROC Westerschelde scoorde voldoende.

NARROW CASTING

In de projectruimte van ICT, Media en Design hangt een groot plasmascherm waarop studenten hun eigen televisiekanaal hebben. Deze techniek heet NarrowCasting, een televisiezender die gericht is op een specifieke doelgroep, de studenten van ICT, Media en Design.

Wat staat er op het programma? Roosterwijzigingen, nieuwsberichten van het ROC maar ook vakspecifiek nieuws.

Bijvoorbeeld: als er op de politiezender P2000 een melding komt uit Zeeuws-Vlaanderen zien de leerlingen dat op hun scherm. Daarnaast publiceren studenten van de opleiding films die ze zelf gemaakt hebben. Zo kan je er de film zien van het introductiekamp van dit jaar.

Het scherm en de bijbehorende server zijn beschikbaar gesteld door een bedrijf uit Axel Logini genaamd. Logini biedt NarrowCasting aan, niet alleen in Zeeuws-Vlaanderen, maar in heel het land.

Het maken van televisie-uitzendingen of reclames en het koppelen van nieuwsgegevens behoren tot het toekomstige beroep van de studenten van Media en Design. Door de samenwerking tussen Logini en het ROC kunnen studenten al in een vroeg stadium ervaring op doen met NarrowCasting.

ZO WAS HET EN ZO IS HET NU

Voor informatie over kwalificatiedossiers:
www.mbo2010.nl

VRAGEN?

U kunt met uw vragen terecht bij de leden van de werkgroep CGO.

Dat zijn:

Corne Rasenberg (economie)

crasenberg@rocwesterschelde.nl

Rene Mondriaan (techniek)

rmondriaan@rocwesterschelde.nl

Ronaut den Hollander (Zorg, Welzijn en Onderwijs)

rdenhollander@rocwesterschelde.nl

Mark Ploegaert (educatie)

mploegaert@rocwesterschelde.nl

Jan Meesen (algemeen)

jmeesen@rocwesterschelde.nl

Gre Krijn (communicatie)

gkrijn@rocwesterschelde.nl

colofon:

nr. 1, april 2009

eindredactie:

PR en communicatie

tekst en opmaak: Gre Krijn

gkrijn@rocwesterschelde.nl

oplage: 1500x

Ria Verschelling verzorgt al jaren het lesrooster. Ook zij merkt de invloed van de onderwijsontwikkeling in haar werk zeer goed.

ZO WAS HET:

Klassikaal onderwijs, een klas had een docent voor een uur in een lokaal, een heel jaar lang.

ZO IS HET NU:

De klas krijgt eerst instructie van 20 minuten in een lokaal van een instructeur, dan gaan ze uiteen in groepjes met diverse docenten of onderwijsassistenten. Meestal duurt dit langer dan een uur, twee uur achtereen of een dagdeel. Sommige leerlingen moeten ook op de computer kunnen werken. Dit rooster verandert vaak, in ieder geval iedere onderwijsperiode (1/4 jaar). Meerdere groepen worden gecombineerd in die delen van hun opleiding waarin ze dezelfde lesstof hebben.

“Mijn werk is veel complexer geworden. Er zijn veel meer opleidingen met diverse uitstroomrichtingen. Je moet rekening houden met alle wensen van de personeelsleden en voor de lessen hebben ze veel meer ruimte nodig,” vertelt Ria. Een rooster blijft altijd bestaan, meent Ria. “Als we voldoende ruimte zouden hebben om alle afdelingen van eigen ruimtes te voorzien, zou het niet zo moeilijk zijn. Maar dat is niet het geval. We moeten samen blijven doen met vele ruimtes. Dan moet er geroosterd worden.”

